

79

ΑΡΧΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΡ. 53/2020(68)

**ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΙΘΑΝΩΝ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΥΠΡΟΥ (Τηλεοπτική Εκπομπή Ρ.Ι.Κ Ένα)**

Ημερομηνία Απόφασης: 18 Νοεμβρίου, 2020

Ενώπιον: κ.κ. Ρόνας Πετρή Κασάπη, Προέδρου, Μαρίας Κούσιου, Αντιπροέδρου Σέργιου Ποΐζη, Πάνου Κανελόπουλου, Τάσου Κυρμίτση, Αγγελικής Λαζάρου και Χρύσως Τσόκκου, Μελών.

ΑΠΟΦΑΣΗ

Στην παρούσα υπόθεση η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου εξετάζει αυτεπάγγελτα την από μέρους του Ρ.Ι.Κ. πιθανή παράβαση του **άρθρου 19(5)(α)** του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300 Α (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Σύμφωνα με το πιο πάνω άρθρο: *Το Ίδρυμα έχει υποχρέωση να διασφαλίζει ότι οι τηλεοπτικές εκπομπές του δεν περιλαμβάνουν προγράμματα τα οποία ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, την πνευματική ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων και ιδίως προγράμματα που περιέχουν πορνογραφικές σκηνές ή σκηνές αδικαιολόγητης βίας.*

Ύστερα από σχετική απόφαση, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου με επιστολή της ημερομηνίας **03.09.2020** έθεσε ενώπιον του Ρ.Ι.Κ. τη διερευνώμενη παράβαση. Στην εν λόγω επιστολή αναφέρονται μεταξύ άλλων και τα πιο κάτω:

Εάν επιθυμείτε να υποβάλετε τις εξηγήσεις και/ή τις παραστάσεις και/ή τις θέσεις σας αναφορικά με τις ως άνω πιθανές παραβάσεις, έχετε το δικαίωμα να τις υποβάλετε γραπτώς και/ή προσωπικώς στην Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου. Η υποβολή των παραστάσεων μπορεί να γίνει αυτοπροσώπως και/ή μέσω αντιπροσώπου και/ή μέσω δικηγόρου της επιλογής σας.

Σε περίπτωση που επιθυμείτε να υποβάλετε γραπτώς τις εξηγήσεις και/ή τις παραστάσεις και/ή τις θέσεις σας αναφορικά με τις ως άνω πιθανές παραβάσεις, καλείστε όπως τις υποβάλετε στην Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, το αργότερο εντός εικοσιπέντε (25) ημερών από τη λήψη της παρούσας επιστολής.

Σε περίπτωση που επιθυμείτε να υποβάλετε προσωπικώς τις εξηγήσεις και/ή τις παραστάσεις και/ή τις θέσεις σας αναφορικά με τις ως άνω πιθανές παραβάσεις, καλείστε να πληροφορήσετε την Αρχή, το αργότερο εντός δεκατεσσάρων (14) ημερών από τη λήψη της παρούσας επιστολής ότι επιθυμείτε να τις υποβάλετε προσωπικώς, ώστε να ειδοποιηθείτε ανάλογα με ειδική επιστολή.

Εάν επιθυμείτε να επιθεωρήσετε το διοικητικό φάκελο της υπόθεσης, παρακαλείστε όπως ενημερώσετε άμεσα την Αρχή και εν πάση περιπτώσει εντός επτά (7) ημερών από την ημερομηνία λήψης της παρούσας επιστολής, ώστε να καθοριστεί η ημερομηνία και η ώρα της επιθεώρησης.

Εάν η Αρχή δεν λάβει οποιαδήποτε απάντηση μέσα στις ανωτέρω καθορισμένες προθεσμίες, δύναται να προχωρήσει στη λήψη απόφασης χωρίς την απάντησή σας.

Σε περίπτωση που η Αρχή, μετά την εξέταση όλων των δεδομένων της υπόθεσης, καταλήξει σε εύρημα παράβασης, τότε θα κληθείτε να υποβάλετε τις θέσεις σας αναφορικά με την επιβολή διοικητικών κυρώσεων.

Η διερευνώμενη παράβαση που τέθηκε υπόψη του Ιδρύματος εκτίθεται στο πιο κάτω υποστοιχείο:

1. Στις **18.6.2020** το Ίδρυμα δεν διασφάλισε ότι οι τηλεοπτικές εκπομπές του δεν περιλαμβάνουν προγράμματα τα οποία ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, την πνευματική ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων, κατά παράβαση του **άρθρου 19(5)(α)** του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300 Α (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Συγκεκριμένα μεταδόθηκαν τα πιο κάτω:

Παρουσιάστρια: Βαρύτατο κατηγορητήριο απαγγέλθηκε στη γυναίκα 33 ετών, που φέρεται να **άρπαξε τη 10χρονη Μαρκέλλα**. Ομολόγησε ότι τη νάρκωσε και ασέλησε πάνω της. Για το σοκαριστικό αυτό θέμα καθώς και για τις εξελίξεις στη χώρα όσον αφορά την πανδημία του κορονο-ιού, θα μας ενημερώσει τηλεφωνικώς ο ανταποκριτής μας Αλφόνσος Βιτάλης. Αλφόνσο καλησπέρα.

Τίτλος επί της οθόνης: **ΒΑΡΥΤΑΤΟ ΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΗΤΗΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ 33ΧΡΟΝΗ**

Ρεπορτάζ: Καλησπέρα σας. Κακουργηματική δίωξη για αρπαγή της **10χρονης Μαρκέλλας** με σκοπό να χρησιμοποιηθεί σε ανήθικες πράξεις, για βιασμό, γενετήσια πράξη πορνογραφίας ανηλίκων, έκθεση, προμήθεια ναρκωτικών, άσκησε εις βάρος της 33χρονης απαγωγέας ο Εισαγγελέας Θεσσαλονίκης. Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στη

δικογραφία που συντάχθηκε σε βάρος της, προκαλούν σοκ και αποκαλύπτουν το κίνητρο της αρπαγής του παιδιού. Σύμφωνα με την Αστυνομία, η 33χρονη που ανήκει στο φιλικό περιβάλλον της μητέρας της Μαρκέλλας καθώς ζούσαν παλαιότερα στην ίδια γειτονιά, άρπαξε το παιδί. **Αφού το νάρκωσε προέβη σε ασελγείς πράξεις σε βάρος του. Το παιδί, είχε περιγράψει, αφού της είχε δώσει το ρόφημα που είχε μέσα ναρκωτικές ουσίες, την είχε ξαπλώσει στο κρεβάτι και τη θώπευε.** Η 33χρονη στην ομολογία της, φαίνεται να παραδέχτηκε την πράξη της. Μάλιστα λίγο πριν τη σύλληψή της στην παραλία της Κατερίνης, η κατηγορούμενη, έσπασε ένα φορητό υπολογιστή που κατείχε και η Αστυνομία εκτιμά ότι το έκανε προκειμένου να μη βρεθεί πορνογραφικό ή άλλο ενοχοποιητικό για την ίδια, υλικό. Στην Αστυνομία η κατηγορούμενη φέρεται να είπε ότι είχε σεξουαλικές προτιμήσεις για τα ανήλικα παιδιά. Η ίδια είναι μητέρα ενός ανήλικου παιδιού και χωρισμένη με το παιδί να ζει σε άλλη πόλη μαζί με τον πατέρα του. Οι διωκτικές αρχές εκτιμούν ότι πίσω από τη συγκεκριμένη υπόθεση κρύβεται κύκλωμα πορνογραφίας ανηλίκων.

Ακολουθεί ενημέρωση από τον ίδιο Δημοσιογράφο αναφορικά με τις εξελίξεις που αφορούν την πανδημία στην Ελλάδα.

Το Ρ.Ι.Κ. με επιστολή του Αναπληρωτή Γενικού Διευθυντή του κ. Γρηγόρη Μαλιώτη ημερομ. 2.10.2020, υπέβαλε τις θέσεις του (**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'**). Το Ρ.Ι.Κ. δεν εξέφρασε την επιθυμία να επιθεωρήσει τον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης.

Έχουμε μελετήσει με μεγάλη προσοχή όλα τα ενώπιόν μας στοιχεία και περιστατικά της υπό εξέταση υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένων των γραπτών εξηγήσεων του Ρ.Ι.Κ., όπως έχουν εκφρασθεί στην πιο πάνω επιστολή και κατόπιν προσεκτικής παρακολούθησης του εν λόγω προγράμματος, κρίνουμε ότι:

Στις **18.6.2020** το Ρ.Ι.Κ. δεν διασφάλισε ότι το τηλεοπτικό του πρόγραμμα και συγκεκριμένα το δελτίο ειδήσεων, δεν περιλαμβάνει προγράμματα τα οποία ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, την πνευματική ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων, κατά παράβαση του **άρθρου 19(5)(α)** του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300 Α (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Αναφορικά με τις γραπτές θέσεις/ εξηγήσεις του Ρ.Ι.Κ, όπως αυτές εμπεριέχονται στην επιστολή του Αναπληρωτή Γενικού Διευθυντή του ημερομ. 2.10.2020, η Αρχή έχει να παρατηρήσει τα εξής:

Στην πιο πάνω επιστολή προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι «Τα όσα λέχθηκαν από τον ανταποκριτή του ΡΙΚ ήταν “ζωντανά” και δεν υπήρχε προετοιμασία του ρεπορτάζ/ανταπόκρισης. Οι ανταποκριτές έχουν οδηγίες να συμμορφώνονται με γενικές αρχές, αλλά υπάρχουν αντικειμενικά, δυσκολίες στην εκ των προτέρων προειδοποίηση για ζωντανά ρεπορτάζ».

Η Αρχή δεν αποδέχεται τους πιο πάνω ισχυρισμούς, δεδομένου του γεγονότος ότι το Ρ.Ι.Κ. έχει την ευθύνη για ο,τιδήποτε μεταδίδεται από αυτό, είτε πρόκειται για ζωντανή μετάδοση, είτε όχι. Είναι ευθύνη του Ιδρύματος να γνωρίζει και σε περίπτωση που αυτό δεν είναι δυνατό, εάν διαπιστώνει ότι η όποια μετάδοση ενδέχεται να παραβιάζει τον πιο πάνω Νόμο, τότε οφείλει να αντιδρά άμεσα και εάν υπάρχει η δυνατότητα, να διακόπτει ή έστω να παρεμβαίνει.

Αναφορικά με τον ισχυρισμό ότι «ο ανταποκριτής μας κατέγραψε αριθμό αδικημάτων, όπως περιγράφονται και στον ποινικό κώδικα, για τα οποία ασκήθηκε *κακουργηματική* δίωξη από τον εισαγγελέα Θεσσαλονίκης. Ο ποινικός κώδικας χρησιμοποιεί συγκεκριμένη ορολογία.», σημειώνεται πως το γεγονός πως χρησιμοποιήθηκε ορολογία που πιθανόν να χρησιμοποιείται στον ποινικό κώδικα, δεν αποτελεί ελαφρυντικό στοιχείο. Το Ρ.Ι.Κ., έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται με τη Νομοθεσία που διέπει τη λειτουργία του και βάσει αυτής οφείλει να διασφαλίζει πως τα τηλεοπτικά προγράμματά του, δεν ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, την πνευματική ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων. Συνεπώς το Ρ.Ι.Κ. και κατά συνέπεια ο ανταποκριτής του, όφειλαν και είχαν τη δυνατότητα να διαμορφώσουν το επίδικο λεκτικό, με τρόπο που να μην παραβιάζεται το πιο πάνω άρθρο.

Στη συνέχεια το Ίδρυμα προβάλλει τον ισχυρισμό ότι «ουδείς ανήλικος κάτω των 12 ετών παρακολουθεί δελτίο ειδήσεων από το Ρ.Ι.Κ.», βασιζόμενο σε στοιχεία τηλεθέας που συγκέντρωσε με αντιπροσωπευτικό δείγμα η εταιρεία Nielsen.

Η Αρχή τονίζει ότι, καμία σημασία δεν έχει, αν παρακολουθεί ένας ή πολλοί ή κανένας ανήλικος. Και μόνο που ενδέχεται να παρακολουθήσει και να υποστεί βλάβη έστω και ένας ανήλικος, είναι αρκετό και επιβάλλει την αυστηρή τήρηση των προνοιών της νομοθεσίας περί προστασίας ανηλίκων. Όπως εξάλλου ξεκάθαρα προνοεί το **άρθρο 19(5)(α)** του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300 Α (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα) (οι υπογραμμίσεις δικές μας):

Το Ίδρυμα έχει υποχρέωση να διασφαλίζει ότι οι τηλεοπτικές εκπομπές του δεν περιλαμβάνουν προγράμματα τα οποία ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, την πνευματική ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων και ιδίως προγράμματα που περιέχουν πορνογραφικές σκηνές ή σκηνές αδικαιολόγητης βίας.

Η Αρχή ουδέποτε κατηγόρησε τη μετάδοση μιας είδησης, του σημαντικού δηλαδή γεγονότος που κοινοποιείται στη δημόσια σφαίρα μέσα από τους τηλεοπτικούς οργανισμούς ή από τη δημόσια ραδιοτηλεόραση. Ωστόσο, η μετάδοση οφείλει να περιορίσει τα όριά της στο βαθμό που να εξυπηρετείται μεν η είδηση αλλά παράλληλα να προστατεύονται οι ανήλικοι. Ο Νομοθέτης έχει θεσπίσει τη ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία αφενός για να διασφαλίσει την ελευθερία στην ενημέρωση και την διακίνηση ιδεών, και αφετέρου για να παρέχει ένα ελάχιστο πλαίσιο προστασίας του πολίτη, και ιδιαίτερα των ανηλίκων. Η Αρχή έχει κατ' επανάληψη υπογραμμίσει την ευαισθησία της σε θέματα προστασίας ανηλίκων. Επιπλέον, δεν μπορεί να μην λαμβάνονται υπόψη οι

ιδιαιτερότητες των παιδιών, τα οποία αρχίζουν να βλέπουν τηλεόραση πολύ πριν κατανοήσουν πλήρως τις δυνάμεις που τη διέπουν και οι έννοιες του «καλού» και του «κακού» είναι ακόμα ασαφώς διαχωρισμένες στη συνείδησή τους, ενώ επιπρόσθετα η έλλειψη αμυντικών μηχανισμών επιτρέπει να διοχετεύονται μηνύματα στο υποσυνείδητό τους, τα οποία είναι δύσκολο να αποκωδικοποιήσουν.

Επειδή ακριβώς το συμπέρασμα του Ιδρύματος ότι κανένας ανήλικος δεν παρακολουθεί δελτίο ειδήσεων από το P.I.K., στηρίζεται σε στοιχεία της εταιρείας Nielsen βάσει συγκεκριμένου δείγματος, ακόμη και αν αυτό είναι αντιπροσωπευτικό, όπως ισχυρίζεται το Ίδρυμα, η Αρχή δεν μπορεί να θεωρήσει τα πιο πάνω στοιχεία ως απόλυτο γεγονός με μακροπρόθεσμη ισχύ και σαφέστατα ούτε ως δεσμευτικό στοιχείο της κρίσης της.

Το μόνο δεσμευτικό στοιχείο που οφείλει η Αρχή να εξετάζει και το P.I.K. να εφαρμόζει, είναι τα γεγονότα σε συνάρτηση με τις πρόνοιες του υπό συζήτηση άρθρου 19 (5)(α) το οποίο, επαναλαμβάνεται, πως σχετίζεται με την υποχρέωση του Ιδρύματος να διασφαλίζει ότι τα τηλεοπτικά του προγράμματα δεν ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, την πνευματική ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων.

Όπως αναφέρει και το Ίδρυμα, τα στοιχεία της εταιρείας Nielsen αφορούν σε ένα δείγμα του πληθυσμού και όχι στο σύνολό του, και εν πάση περιπτώσει δεν μπορούν να αποτελέσουν μέτρο εφαρμογής της νομοθεσίας και διαμόρφωσης της κρίσης της Αρχής.

Η προστασία των ανηλίκων αποτελεί πρωταρχική μέριμνα όλων σήμερα. Τόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και το Συμβούλιο της Ευρώπης προωθούν ψηφίσματα, οδηγίες και αποφάσεις με στόχο να προστατεύσουν τα παιδιά.

Στην Κυπριακή νομοθεσία, ο Νομοθέτης θέλοντας να προστατεύσει τα παιδιά από προγράμματα μη κατάλληλα προς παρακολούθηση, ήτοι προγράμματα που περιέχουν σκηνές βίας, ερωτικές σκηνές, λεκτικό υλικό ή **θεματολόγιο ακατάλληλο για ανηλίκους**, θέτει συγκεκριμένους περιορισμούς ως προς το περιεχόμενο των προγραμμάτων.

Η αυστηρότητα με την οποία οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί και ιδιαίτερα το Ίδρυμα ως η δημόσια ραδιοτηλεόραση, ελέγχουν το περιεχόμενο των προγραμμάτων τους, θα πρέπει να προσαρμόζεται ανάλογα με τον χρόνο μετάδοσης του εκάστοτε προγράμματος και την ηλικία των ατόμων που πιθανό να το παρακολουθούν.

Αναφορικά με την παράκληση του Ιδρύματος όπως στους Πίνακες που επισυνάπτονται σε υποθέσεις, καταγράφεται και η ώρα μετάδοσης του ρεπορτάζ, λαμβάνεται υπόψη και σημειώνεται.

Ενόψει των ανωτέρω, η Αρχή κρίνει και αποφασίζει ότι υπάρχει παράβαση του **άρθρου 19(5)(α)** του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300 Α (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Η Αρχή, έχει δώσει στο Ίδρυμα το δικαίωμα να υποβάλει τις απόψεις του και μπορεί, σύμφωνα με τις πρόνοιες του **άρθρου 3(2)(ζ)** του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμου 7(Ι)/98 (όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα), να προχωρήσει στην επιβολή της, κατά την κρίση της, επιβαλλόμενης κύρωσης.

Παρά ταύτα και υπό το φως των περιστάσεων της υποθέσεως, η Αρχή δίνει στο Ίδρυμα την ευκαιρία να υποβάλει τις απόψεις του και μετά τη διαπίστωση της παράβασης για σκοπούς επιβολής κύρωσης.

Η Αρχή καλεί το Ίδρυμα, εάν επιθυμεί, να υποβάλει τις απόψεις του γραπτώς και/ή προσωπικώς, ως επιλέξει. Η υποβολή των απόψεων του Ιδρύματος, μπορεί να γίνει αυτοπροσώπως και/ή μέσω αντιπροσώπου και/ή μέσω δικηγόρου της επιλογής του.

Σε περίπτωση που το Ίδρυμα επιθυμεί να υποβάλει τις απόψεις του γραπτώς, καλείται όπως τις υποβάλει στην Αρχή, το αργότερο εντός δεκατεσσάρων (14) ημερών από τη λήψη της παρούσας Απόφασης.

Σε περίπτωση που το Ίδρυμα επιθυμεί να υποβάλει τις απόψεις του προσωπικώς, καλείται όπως πληροφορήσει σχετικά την Αρχή, το αργότερο εντός δεκατεσσάρων (14) ημερών από τη λήψη της παρούσας Απόφασης, ώστε να ειδοποιηθεί ανάλογα με ειδική επιστολή.

Εάν η Αρχή δεν λάβει οποιαδήποτε απάντηση του Ιδρύματος εντός της πιο πάνω προθεσμίας, θα προχωρήσει στην επιβολή διοικητικής κύρωσης.

Πρόεδρος
Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου

Χ.Π.

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ **73**
Σελ. **2**

ΓΔ.17Γ/2020

2 Οκτωβρίου 2020

Νεόφυτο Επαμεινώνδα
Διευθυντή
Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου
Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου
Λευκωσία

Φαξ: 22 512 473

ΑΡΧΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ
ΚΥΠΡΟΥ
Ημερομηνία: **7/10/20**
☐ Έκδοση / Ανανέωση / Επέκταση
☐ Προσέλευση
☐ Αποστολή / Παραλαβή
☒ Αρχειοθέτηση
Ημερ. **7/10/20**

Υπόθεση αρ. 53/2020(68)

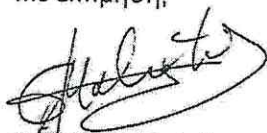
Αναφέρομαι στην επιστολή σας ημερομηνίας 3 Σεπτεμβρίου 2020 σχετικά με την πιο πάνω υπόθεση και σας ενημερώνω ότι κατά τη συγκεκριμένη αναφορά στο κεντρικό δελτίο ειδήσεων του ΡΙΚ, φιλοξενήθηκε απευθείας ο ανταποκριτής μας στην Αθήνα, για γεγονός που απασχολούσε έντονα την κοινή γνώμη και που συγκεκριμένες παράμετροι του ήταν ήδη γνωστές στο κοινό:

Σημειώνεται ότι:

1. Τα όσα λέχθηκαν από τον ανταποκριτή του ΡΙΚ ήταν "ζωντανά" και δεν υπήρχε προετοιμασία του ρεπορτάζ / ανταπόκρισης. Οι ανταποκριτές έχουν οδηγίες να συμμορφώνονται με γενικές αρχές, αλλά υπάρχουν, αντικειμενικά, δυσκολίες στην εκ των προτέρων προειδοποίηση για ζωντανά ρεπορτάζ.
2. Ο ανταποκριτής μας κατέγραψε αριθμό αδικημάτων, όπως περιγράφονται και στον ποινικό κώδικα, για τα οποία ασκήθηκε *κακουργηματική* δίωξη από τον εισαγγελέα Θεσσαλονίκης. Ο ποινικός κώδικας χρησιμοποιεί συγκεκριμένη ορολογία.
3. Με βάση τα στοιχεία τηλεθέασης, που συγκεντρώνει με αντιπροσωπευτικό δείγμα η εταιρία Nielsen, το κεντρικό Δελτίο Ειδήσεων του ΡΙΚ (ως συνήθως συμβαίνει) στην ηλικιακή κατηγορία 4-12 ετών συγκεντρώνει τηλεθέαση 0 (μηδέν). Όπως έχει ξαναθέσει ενώπιόν σας ο Διευθυντής Ειδήσεων και Επικαίρων, αυτό είναι συνηθισμένο για τα κεντρικά τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων του ΡΙΚ. Με βάση αυτά τα στοιχεία, ουδείς ανήλικος κάτω των 12 ετών παρακολουθεί δελτίο ειδήσεων από το ΡΙΚ.

Σημειώνουμε και την παράκληση του ΡΙΚ όπως στους πίνακες που επισυνάπτονται σε υποθέσεις καταγράφεται και η ώρα μετάδοσης του ρεπορτάζ.

Με εκτίμηση,

Γρηγόρης Μαλιώτης
Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής

ΑΡΧΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΡ. 53/2020(68)

ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΥΠΡΟΥ (Τηλεοπτική Εκπομπή Ρ.Ι.Κ Ένα)

Ημερομηνία Απόφασης: 6 Οκτωβρίου, 2021

Ενώπιον: κ.κ. Ρόνας Πετρή Κασάπη, Πρόεδρου, Μαρίας Κούσιου, Αντιπροέδρου, Σέργιου Ποΐζη, Τάσου Κυρμίτση, Χρύσως Τσόκκου, Πάνου Κανελλόπουλου, Αγγελικής Λαζάρου, Μελών.

Εκ μέρους του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου: κ. Αυγουστίνος Τσάρκατζης, Δικηγόρος, κ. Πανίκος Χατζηπαναγής Υπεύθυνος Σύνταξης και κ. Γιούλα Κυριάκου, Αναπληρώτρια Προϊστάμενη Προγραμμάτων Τηλεόρασης.

ΑΠΟΦΑΣΗ

Στις 18 Νοεμβρίου 2020, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου αποφάσισε ότι στην παρούσα υπόθεση, υπάρχει παράβαση του άρθρου 19(5)(α) του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300 Α (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Το πιο πάνω άρθρο προνοεί:

19 (5)

(α) Το Ίδρυμα έχει υποχρέωση να διασφαλίζει ότι οι τηλεοπτικές εκπομπές του δεν περιλαμβάνουν προγράμματα τα οποία ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, την πνευματική ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων και ιδίως προγράμματα που περιέχουν πορνογραφικές σκηνές ή σκηνές αδικαιολόγητης βίας.

Η Αρχή, είχε δώσει στο Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου (Ρ.Ι.Κ.) την ευκαιρία να ακουστεί και μπορούσε, σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 3(2)(ζ) του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμου 7(Ι)/98 (όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα), να προχωρήσει στην επιβολή της, κατά την κρίση της, επιβαλλομένης κύρωσης.

Παρά ταύτα και υπό το φως των περιστάσεων της υποθέσεως, η Αρχή έδωσε στο Ρ.Ι.Κ. την ευκαιρία να ακουστεί και μετά τη διαπίστωση της παράβασης για σκοπούς επιβολής κύρωσης.

Η Αρχή με επιστολή της ημερομ. **29.12.2020** κάλεσε το Ρ.Ι.Κ., εάν επιθυμεί, να υποβάλει τις απόψεις του γραπτώς και/ή προσωπικώς, ως επιλέξει, είτε αυτοπροσώπως και/ή μέσω αντιπροσώπου και/ή μέσω δικηγόρου της επιλογής του.

Επιπλέον η Αρχή ενημέρωσε το Ρ.Ι.Κ. πως εάν επιθυμεί να υποβάλει τις απόψεις του γραπτώς, θα έπρεπε να τις υποβάλει εντός δεκατεσσάρων (14) ημερών από τη λήψη της πιο πάνω επιστολής.

Σε περίπτωση που το Ρ.Ι.Κ. επιθυμούσε να υποβάλει τις απόψεις του προσωπικώς, κλήθηκε όπως πληροφορήσει σχετικά την Αρχή, το αργότερο εντός δεκατεσσάρων (14) ημερών από τη λήψη της πιο πάνω επιστολής, ώστε να ειδοποιηθεί ανάλογα με ειδική επιστολή.

Τέλος η Αρχή ενημέρωσε το Ρ.Ι.Κ. πως εάν δεν λάβει οποιαδήποτε απάντηση εντός της πιο πάνω προθεσμίας, θα προχωρήσει στην επιβολή διοικητικής κύρωσης.

Το Ρ.Ι.Κ. με επιστολή του Αν. Γενικού Διευθυντή του ημερομ. 31.12.20, **(ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α')** ενημέρωσε την Αρχή ότι επιθυμεί να υποβάλει τις θέσεις του προφορικώς.

Η Αρχή με επιστολή της ημερομ. 29.09.2021, κάλεσε τον οργανισμό να παρευτεί στη συνεδρία της ημερομ. 6.10.21, κατά την οποία θα εξεταζόταν η παρούσα υπόθεση.

Στη συνεδρία της Αρχής ημερομ. 6.10.21 και ώρα 15:15, εκ μέρους του Ρ.Ι.Κ. παρέστησαν για την παρούσα υπόθεση, οι κ. Αυγουστίνος Τσάρκατζης, Δικηγόρος, κ. Πανίκος Χατζηπαναγής Υπεύθυνος Σύνταξης και κ. Γιούλα Κυριάκου, Αναπληρώτρια Προϊστάμενη Προγραμμάτων Τηλεόρασης

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίας ο δικηγόρος του Ρ.Ι.Κ. ανέφερε προφορικά τα όσα καταγράφει στην αγόρευσή του ημερομ. 23.9.21, με έγγραφο το οποίο κατέθεσε κατά τη διάρκεια της συνεδρίας της Αρχής. **(ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β')**.

Επιπλέον διεξήχθη συζήτηση μεταξύ της Αρχής και των εκπροσώπων του Ρ.Ι.Κ.

Εισαγωγικά η Πρόεδρος της Αρχής έκανε περιληπτική αναφορά στην ουσία της παρούσας υπόθεσης.

Το λόγο ακολούθως πήρε ο κ. Τσάρκατζης ο οποίος σημείωσε ότι δεν υπήρχε οποιαδήποτε πρόθεση από μέρους του ΡΙΚ για παράβαση της σχετικής διάταξης. Συνέχισε αναφέροντας πως «δεν επρόκειτο για πρόγραμμα, το οποίο θα μπορούσε ή είχε την ευχέρεια εκ των προτέρων να διασφαλίσει με ακρίβεια τί θα ειπωθεί από το δημοσιογράφο κατά το ρεπορτάζ και ότι αυτό που θα ειπωθεί ενδεχομένως να πειράζει, η γλώσσα δηλ. με την οποία τοποθετήθηκε ο δημοσιογράφος. Ήταν ζωντανό το ρεπορτάζ, κάτι που δεικνύει τη δυσκολία στο να ελεγχθεί απόλυτα τι ακριβώς θα ειπωθεί και θα μεταδοθεί στο δελτίο ειδήσεων.» Αναφερόμενος στη γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε, ο κ. Τσάρκατζης σημείωσε ότι «ήταν πολύ προσεγμένη, από την άποψη ότι είναι όροι που χρησιμοποιούνται και στον ποινικό κώδικά μας και από τα δικαστήριά μας. Δεν βλέπω κάποιο λεξιλόγιο το οποίο θα μπορούσε ήταν αισχρό ή τέλος πάντων σε τέτοιον βαθμό, που θα μπορούσε να βλάψει. Αντιλαμβάνομαι ότι αυτό που ενόχλησε, όπως διαβάζω την απόφασή σας, ήταν η θεματολογία του ρεπορτάζ.»

Στο σημείο αυτό η Πρόεδρος της Αρχής σημείωσε πως κατά τη διάρκεια του ρεπορτάζ, έγινε «χρήση λέξεων, που δεν ήταν κατάλληλες για να τις ακούσουν παιδιά. Ο ποινικός κώδικας μπορεί να περιέχει και λεπτομέρειες, λ.χ. για το πώς γίνεται η σεξουαλική πράξη για να αποτελέσει βιασμό.» Η Πρόεδρος της Αρχής συνέχισε αναφέροντας πως «δεν είναι ελαφρυντικός παράγοντας αυτό που αναφέρετε, ότι δηλ. επειδή χρησιμοποιείται συγκεκριμένο λεκτικό στον ποινικό κώδικα, αυτό δύναται να προβάλλεται και να μεταδίδεται κατά τη διάρκεια του δελτίου ειδήσεων που βλέπουν ανήλικοι.»

Ο κ. Τσάρκατζης αποδεχόμενος τα πιο πάνω, έθεσε τους εξής προβληματισμούς: «Εάν δεν θα πω για τί κατηγορείτο το συγκεκριμένο πρόσωπο, κατηγορείτο για βιασμό, τί νόημα θα έχει το ρεπορτάζ;» Συγκεκριμένα ο κ. Τσάρκατζης αναρωτήθηκε πως θα είχε νόημα το ρεπορτάζ εάν δεν γινόταν η χρήση των συγκεκριμένων λέξεων. Συγκεκριμένα ρώτησε «Τί θα λέω; Κατηγορείτο για τί, να μην λέω τη λέξη βιασμό; Τη βλέπω γιατί την έχετε σκιαγραφήσει με μαύρο, «γενετήσια πράξη», «πορνογραφίας ανήλικου». Μα είναι αυτά που κατηγορείται. Πώς θα έχει νόημα το ρεπορτάζ αν δεν θα πω «προμήθεια ναρκωτικών»; Είναι για αυτά που κατηγορείτο.» Στη συνέχεια συνέχισε ως εξής: «Έχω μια σοβαρή υπόθεση και δεν μπορώ να πω αυτά τα πράγματα, σημαίνει ότι δεν πρέπει να κάνω καθόλου ρεπορτάζ. Για το συγκεκριμένο, ήταν ένα αστυνομικό ρεπορτάζ, παίζει στο δελτίο ειδήσεων. Δελτίο ειδήσεων μπορεί να παρακολουθεί εκείνη την ώρα ο οποιοσδήποτε. Σίγουρα δεν μπορώ να μην κάνω αναφορά στις διώξεις που αντιμετώπιζε το συγκεκριμένο πρόσωπο, εάν δεν πω ποιές είναι. Κατηγορείτο για κακουργηματικές πράξεις, για βιασμό, τί θα πω; Πώς θα πω διαφορετικά τη λέξη «βιασμός», «προμήθεια ναρκωτικών», μπορώ να μην τα πω; Όλη μέρα ακούγεται στα ραδιόφωνα, στις τηλεοράσεις, «κατηγορείται για προμήθεια ναρκωτικών». Σημαίνει ότι κάθε φορά που θα πρέπει να κάνουμε δελτίο ειδήσεων, γιατί παίζουν συνέχεια τούτα τα πράγματα, πρέπει να μας κάνετε υπόθεση. Εγώ νομίζω ότι είναι λίγο, να μου επιτραπεί η έκφραση, λίγο ακραίο

να κατηγορούμαι για τούτες τις λέξεις. Είναι ακραίο. Προβαίνω σε απολογία γιατί είναι τέτοια η διαδικασία, γιατί δεν είμαστε στο στάδιο το προηγούμενο που θα αποφασίσετε την καταδίκη. Την αποφασίσατε ήδη. Αλλά δεν μπορώ να κάνω ένα ρεπορτάζ για αυτό το ζήτημα, χωρίς να αναφέρω αυτές τις λέξεις, δεν θα κάνει νόημα το ρεπορτάζ μου. Είναι σαν να μου λέτε, μην κάνετε τέτοιο ρεπορτάζ. Ήταν πολύ προσεκτικός ο δημοσιογράφος. Είχε περιγράψει ότι της είχε δώσει ρόφημα που είχε μέσα ναρκωτικές ουσίες, είπε τη λέξη «θώπευε». Λοιπόν, είναι πάρα πολύ προσεκτικός, δεν είπε κάτι άλλο, θεωρώ ότι δεν μπορούσε να πει κάτι άλλο, για να μπορέσει να μεταδώσει την είδηση. Είναι αυτό που λέω στην αγόρευσή μου, ότι ένεκα της θεματολογίας της συγκεκριμένης είδησης, οι επιλογές του ΡΙΚ ήταν να μην τη μεταδώσει καθόλου ή να τη μεταδώσει ως έπραξε, και είναι σήμερα ενώπιόν σας με αυτές τις κατηγορίες.»

Στο σημείο αυτό το μέλος της Αρχής κ. Κυρμίτσης σημείωσε πως δεν είναι οι λέξεις από μόνες τους που έφεραν το Ρ.Ι.Κ. ενώπιον της Αρχής σήμερα, αλλά η όλη προσέγγιση του ρεπορτάζ για την προβολή του θέματος, ενώ έθεσε τον προβληματισμό αναφορικά με τη δύσκολη θέση ενός γονέα όπου το ανήλικο παιδί του παρακολουθεί τις ειδήσεις και το πώς μπορεί να του εξηγηθεί αυτό που παρακολουθεί. Ο κ. Τσάρκατζης ισχυρίστηκε πως οι ανήλικοι δεν βλέπουν ειδήσεις. Ωστόσο ο κ. Κυρμίτσης απάντησε πως «Είτε ένας βλέπει, είτε 50, εμείς οφείλουμε να προστατεύσουμε τον ένα.»

Στο σημείο αυτό ο κ. Τσιάρκατζης αναρωτήθηκε εάν αυτό που επιθυμεί η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης, είναι να σταματήσουν οι οργανισμοί να μεταδίδουν ειδήσεις.

Ο κ. Κυρμίτσης εξήγησε ξανά πως «δεν είναι οι λέξεις που σας φέρνουν ενώπιόν μας, είναι το όλο concept του ρεπορτάζ.» Συγκεκριμένα ανέφερε πως εάν ένα ανήλικο παιδί άκουγε τη σχετική είδηση με τον τρόπο που μεταδόθηκε, ενδεχομένως να του δημιουργείτο η απορία τι σημαίνουν όλα αυτά. Συνέχισε διερωτώμενος «πώς μπορεί να μπαίνεις σε μια διαλογική συζήτηση με ένα μωρό, τί σημαίνει βιασμός και τί σημαίνει γενετήσιας πράξη, πορνογραφία, τί σημαίνει προμήθεια ναρκωτικών, τί σημαίνει ανήλικη πράξη.» Συνεχίζοντας ο κ. Κυρμίτσης ανέφερε πως θα έρθει η στιγμή όπου ο κάθε ανήλικος θα ενημερωθεί για αυτά τα θέματα, όχι όμως από το πουθενά και εκτός των κατάλληλων πλαισίων.

Στο σημείο αυτό η Πρόεδρος της Αρχής σημείωσε πως υπάρχουν γονείς που δεν είναι σε θέση ή δεν διαθέτουν τις κατάλληλες γνώσεις και την ανάλογη προσέγγιση να εξηγήσουν - στα ξαφνικά και εκ του προχείρου - κάποια θέματα στα παιδιά τους. Ακολούθως ο κ. Κυρμίτσης συμπλήρωσε λέγοντας, πως κανείς δεν ισχυρίζεται ότι δεν πρέπει να μεταδίδονται και αυτές οι ειδήσεις. Συνέχισε λέγοντας ότι το Ρ.Ι.Κ. θα μπορούσε να δώσει μια σχετική προειδοποίηση 5 λεπτά πριν λ.χ., στην οποία να ενημερώνει σχετικά τους τηλεθεατές, έτσι ώστε να έχουν χρόνο να απομακρύνουν τους ανήλικους

από την τηλεόραση. Η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης έχει την ευθύνη να προστατεύσει από κάποια πράγματα τα οποία ενδέχεται να βλάπτουν σοβαρά την πνευματική ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων, συνέχισε ο κ. Κυρμίτσης, καταλήγοντας πως το γεγονός ότι αυτές ήταν οι κατηγορίες σύμφωνα με τον ποινικό κώδικα, δεν δικαιολογεί την αυτούσια μετάδοσή τους. Παραλληλίζοντας ο κ. Κυρμίτσης είπε «εάν πιάσω τον ποινικό κώδικα και τον διαβάσω ενός ανήλικου και του λέω για κλοπή, για ληστεία, για την πραγματική σωματική βλάβη, για τον βιασμό, έτσι δεν του βλάπτω τη σωματική του υγεία ή την ηθική του ανάπτυξη;»

Ο κ. Τσιάρκατζης αποδέχτηκε ότι σε περίπτωση που ενοχλεί η θεματολογία, τότε «μια προειδοποίηση θα μπορούσε να προβληθεί προηγουμένως.» Συνέχισε ωστόσο αναφέροντας πως «εάν το ρεπορτάζ, είναι οι κατηγορίες που αντιμετώπιζε, δεν μπορώ να πω διαφορετικά τον «βιασμό», δεν μπορώ να πω διαφορετικά την «προμήθεια ναρκωτικών». Βλέπω ότι είναι bold, ότι «ναρκώθηκε και την έβαλε να ξαπλώσει, «την θώπευε». Εδώ βλέπω ότι σας ενόχλησε η λέξη «ανήθικες πράξεις», ο «βιασμός», «προμήθεια ναρκωτικών». Αυτές είναι οι κατηγορίες που αντιμετώπιζε. Πώς θα γινόταν η αναφορά;» Ως εκ τούτου ζήτησε από την Αρχή να εξηγήσει στο Ρ.Ι.Κ. με ποιό τρόπο θα μπορούσε να αναφερθεί στην είδηση αυτή και στα συγκεκριμένα αδικήματα, χωρίς να επηρεάζεται η είδηση. Ισχυρίστηκε επίσης ότι και πιο σύντομο να ήταν το ρεπορτάζ, πάλι θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί το επίμαχο λεκτικό. Πρόσθεσε ακόμη πως «είναι πολύ λεπτές οι γραμμές, έχω ένα ρεπορτάζ, εάν πρέπει να το παίζω και να αναφερθώ στις κατηγορίες που αντιμετωπίζει ένα συγκεκριμένο άτομο θα πρέπει να τις πω, αλλιώς δεν βγάζει νόημα το ρεπορτάζ μου, εάν ήταν μόνο η μια δύο λέξεις που μας ενοχλούν, απ' ότι βλέπω, σχεδόν σας ενόχλησαν τα μισά, απ' ότι είπε ο δημοσιογράφος.»

Στο σημείο αυτό ο κ. Κυρμίτσης ανέφερε ότι η άποψή του ως μέσος τηλεθεατής είναι πως η σεναριοποίηση της είδησης και οι εικόνες που μπορεί να πλάσει ένας ανήλικος ακούγοντάς την περιγραφή της, δημιουργούν πρόβλημα. Οι λεπτομέρειες επίσης που αναφέρθηκαν, η ηλικία δηλ. της κατηγορούμενης και του θύματος καθώς και το όνομα του θύματος, ήταν εντελώς αχρείαστες και δεν πρόσφεραν κάτι επιπλέον στην πληροφόρηση του κοινού.

Ο κ. Τσιάρκατζης επίμεινε πως τα στοιχεία αυτά αποτελούν μέρος της είδησης και έπρεπε να λεχθούν και ότι την Αρχή φαίνεται να ενόχλησαν οι μαυρισμένες λέξεις στο κατηγορητήριο.

Ο κ. Κυρμίτσης σημείωσε πως δεν είναι οι λέξεις μόνες τους που ενοχλούν, αλλά η χρησιμοποίηση των λέξεων σε σχέση με το πλαίσιο, το σύνολο και τις εικόνες που η είδηση δημιουργεί στον ανήλικο τηλεθεατή.

Στο σημείο αυτό το λόγο πήρε το μέλος της Αρχής κα Λαζάρου η οποία

ανέφερε πως πρέπει να γίνει αντιληπτό πως ο μέσος κύριος τηλεθεατής, που δεν είναι δικηγόρος, δεν μπορεί να εξηγήσει στο παιδί τον ποινικό κώδικα. Επιπρόσθετα ζήτησε να ενημερωθεί η Αρχή ποιά μέτρα λήφθηκαν από το Ρ.Ι.Κ. έτσι ώστε να μην βρίσκεται σήμερα ενώπιόν της Αρχής και να προστατέψει τους ανήλικους. «Διότι ισχυρίζεστε», συνέχισε, «πως καλώς κάνατε και δείξατε τούτο το συγκεκριμένο το ρεπορτάζ, όπως το δείξατε.»

Ο κ. Τσάρκατζης μη αποδεχόμενος την τελευταία πιο πάνω πρόταση της κας Λαζάρου ανέφερε πως «δεν είπαμε έτσι πράγμα, είπαμε ότι για να μην ενοχλούσε το ρεπορτάζ μας, επειδή η γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε ήταν γλώσσα που είχε να κάνει με τις κατηγορίες που αντιμετώπιζε το συγκεκριμένο πρόσωπο, για να μην ενοχλούσε, θα έπρεπε να μην το μεταδώσουμε καθόλου.»

Η κα Λαζάρου ανταπάντησε σημειώνοντας πως «μπορούσε να κάνετε αυτό που σας εισηγήθηκε ο κύριος Κυρμίτσης, που έκαναν άλλοι σταθμοί» (εννοώντας την προειδοποίηση) «και το κρατικό κανάλι θεώρησε ότι έπρεπε να το αφήσει να περάσει έτσι. Άρα, καλώς είσαστε εδώ.»

Ο κ. Τσάρκατζης σημείωσε πως πρόκειται «για μια καλή εισήγηση» (εννοώντας την προειδοποίηση), «αλλά η γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε δεν θα μπορούσε να ήταν διαφορετική». Συνέχισε λέγοντας πως εάν οι υπόλοιποι οργανισμοί, πρόβαλαν τον συγκεκριμένο ρεπορτάζ με τον ίδιο τρόπο όπως και το Ρ.Ι.Κ. και απλώς έκαναν μια προειδοποίηση, σημαίνει ότι η γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε ήταν αναπόφευκτη και το σφάλμα που προκύπτει είναι αυτό της μη προειδοποίησης.

Στο σημείο αυτό ο κ. Κυρμίτσης διευκρίνισε ότι η απλή χρήση προειδοποίησης δεν σημαίνει απευθείας και κατ'ανάγκη απαλλαγή, δεδομένου του γεγονότος ότι για το ίδιο θέμα, σε οργανισμό που χρησιμοποίησε προειδοποίηση, έχει ήδη επιβληθεί υψηλό πρόστιμο εξαιτίας των υπόλοιπων γεγονότων.

Ο κ. Τσάρκατζης διερωτήθηκε εάν το Ρ.Ι.Κ. βρισκόταν στη θέση του κατηγορούμενου ακόμη και στην περίπτωση που μετέδιδε προειδοποίηση πριν την προβολή του ρεπορτάζ. Ο κ. Κυρμίτσης απάντησε πως στην περίπτωση του Ρ.Ι.Κ, εάν υπήρχε η προειδοποίηση και χρήση κάποιων λέξεων, πιθανόν να μην κατηγορείτο, σημειώνοντας ωστόσο πως η κάθε περίπτωση εξετάζεται ξεχωριστά και με βάση τα δικά της δεδομένα και γεγονότα.

Ο κ. Τσάρκατζης στο σημείο αυτό θεωρώντας ότι αφού δεν είναι οι λέξεις που ενόχλησαν, αλλά το θέμα, τότε μήπως το Ρ.Ι.Κ. δεν έπρεπε να το προβάλει καθόλου; Κατέληξε ωστόσο ότι μια τέτοια απόφαση (μη μετάδοσης του ρεπορτάζ δηλ.) θα αποτελούσε παράλειψη ενημέρωσης.

Στο σημείο αυτό το λόγο πήρε το μέλος της Αρχής κα Τσόκκου, η οποία σημείωσε πως ρόλος της Αρχής δεν είναι να καθοδηγεί το Ρ.Ι.Κ. για κάθε απόφαση που αυτό έχει να πάρει σε σχέση με τη μετάδοση ειδήσεων. Πρόσθεσε δε ότι πολύ συχνά, μέσω των εγκυκλίων της, η Αρχή θέτει γενικές και κατευθυντήριες γραμμές για πολλά θέματα. Επιπρόσθετα σημείωσε πως για το συγκεκριμένο θέμα, κάποιες λεπτομέρειες θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί, με τρόπο που να μην χάνεται το κεντρικό νόημα της είδησης και σαφώς ούτε η ίδια η είδηση. Η ενημέρωση συνέχισε, είναι αναγκαία, ωστόσο σε τέτοιου είδους θεματολογία χρειάζεται μια πιο ευαισθητοποιημένη προσέγγιση, χωρίς αχρείαστες για την ενημέρωση λεπτομέρειες (ηλικία θύματος, όνομα κ.λπ.) και χρήση σκληρών όρων και λεξιλογίου.

Ο κ. Τσάρκατζης επανέλαβε πως αυτά που είχε αναφέρει ο δημοσιογράφος στο ρεπορτάζ, είναι οι κατηγορίες που αντιμετώπιζε η κατηγορούμενη όπως αυτές αναφέρονται στον ποινικό κώδικα και επίμεινε ότι αυτές δεν μπορούσαν να αποφευχθούν, ωστόσο ανέφερε πως αντιλαμβάνεται ότι μπορούσαν να αποφευχθούν κάποιες άλλες λεπτομέρειες όπως αυτές που ανέφερε η κα Τσόκκου πιο πάνω. (ηλικία θύματος, όνομα κ.λπ.)

Στο σημείο αυτό ο κ. Κυρμίτσης, επανέλαβε την πάγια θέση της Αρχής, ότι δηλ. οι αχρείαστες και περιγραφικές λεπτομέρειες τέτοιων ευαίσθητων θεμάτων, δεν προσφέρουν καμία επιπλέον αξία στην ενημέρωση του κοινού.

Ακολούθως η Πρόεδρος της Αρχής, έδωσε το λόγο στο κ. Χ" Παναγή.

Αναφορικά με την παρούσα υπόθεση, ο κ. Χ"Παναγής, σημείωσε ότι «κάποια θέματα τα οποία θεωρούμε εκ προοιμίου, μετά από σοβαρή εξέταση, αναγκαστικά θα μεταδοθούν.» Αναφορικά με το θέμα της προειδοποίησης σε θέματα που αφορούν σε βιασμό, διερωτήθηκε εάν θα πρέπει να φτάσουμε σε αυτό το σημείο (της προειδοποίησης κάθε φορά δηλ.) και ζήτησε από την Αρχή εάν είναι αυτό που επιθυμεί τότε «πείτε μας ότι, οποτεδήποτε έχετε είδηση για βιασμό σε ειδήσεις πριν τις 21:00 να έχετε ηχητικό που να προειδοποιεί. Σας διαβεβαιώνω ότι εάν μας το πείτε, θα το κάνουμε.». Συνέχισε λέγοντας συγκεκριμένα: «Εάν θέλουμε, ας το κάνουμε γενική οδηγία, αλλά είδαμε τι γίνεται στο εξωτερικό; Το ίδιο πράγμα γίνεται; Ή αποφασίσαμε ότι στην Κύπρο είμαστε σε έναν βαθμό μεγαλύτερης ευαισθησίας και ακόμα και εάν το αποφασίσετε, πείτε μας το να το ξέρουμε. Εγώ θεωρώ ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση, υπάρχει πάγια οδηγία στους ανταποκριτές μας να προσέχουν. Ο συγκεκριμένος ανταποκριτής, διετέλεσε διευθυντής ραδιοφωνικού προγράμματος της Ε.Ρ.Τ., δεν είναι ο τελευταίος δημοσιογράφος, άρα θεωρούμε εμείς εκ προοιμίου στο ΡΙΚ, ότι είναι προσεκτικός, ότι δεν χρειάζεται οδηγίες ένας άνθρωπος, ο οποίος είχε υπό τον έλεγχο του αριθμό υπαλλήλων μεγαλύτερο από αυτό που έχει το ΡΙΚ. Άρα εμπιστευόμαστε ότι επρόκειτο να κινηθεί σε λογικά πλαίσια, στο συγκεκριμένο.».

Στο σημείο αυτό η Πρόεδρος της Αρχής ρώτησε εάν επιθυμεί οποιοσδήποτε να διευκρινίσει κάτι.

Το λόγο πήρε ο κ. Κυρμίτσης ο οποίος σημείωσε πως αισθάνεται πως το Ρ.Ι.Κ. δεν έχει αντιληφθεί ακόμη τους λόγους που βρίσκεται ενώπιον της Αρχής αναφορικά με την υπόθεση αυτή. Συνέχισε λέγοντας: «Προσπαθώ να σας εξηγήσω γιατί είστε εδώ, για να μας εξηγήσετε κάποια πράγματα. Τώρα, εάν θέλετε να κάνω εγώ τη διευθέτηση, να σας λέω εάν δώσετε προειδοποίηση και εάν κάνετε το άλλο, μπορείτε να τα πείτε, απολογούμαι, δεν είναι η δουλειά μας, ούτε αυτοσκοπός μας.»

Ο κ. Χ. Παναγής απάντησε: «Όταν ξεκινήσατε και είπατε έναν συγκεκριμένο κατάλογο αδικημάτων για βιασμούς, για προμήθεια ναρκωτικών και για ληστεία, όλα τα θεωρείτε ακατάλληλα για μετάδοση στο δελτίο, φτάνω σε ένα σημείο που θεωρώ...»

Ο κ. Κυρμίτσης διακόπτοντας είπε: «Βάζετε λόγια στο στόμα μου, που δεν είπα. Δεν είπα για την είδηση, εγώ ποτέ μου δεν είπα είτε για ληστεία ή βιασμό ή οτιδήποτε. Αλλά εάν είναι αυτό που θέλετε να σας πω, δεν είναι δουλειά μου να σας πω τι θα κάνετε, πώς θα λέτε τις ειδήσεις. Εάν δεν καταλάβετε γιατί αυτό το ρεπορτάζ βλάπτει την ηθική ανάπτυξη των ανήλικων κ.λπ., τότε λυπούμαι, σημαίνει έχουμε χάσμα ή εγώ δεν εκπροσωπώ τον μέσο πολίτη. Αλλά δυστυχώς για εσάς είμαστε εφτά και η πλειοψηφία, εάν δεν είναι ομόφωνα, θεωρεί ότι τούτο το ρεπορτάζ βλάπτει την ηθική ανάπτυξη των ανηλικών και έρχεστε και προσπαθείτε να μας πείτε ότι εσείς οι εφτά δεν αντιλαμβάνεστε σωστά.»

Ο κ. Τσάρκατζης ανταποκρινόμενος στα πιο πάνω δήλωσε πως «προφανώς εάν είχαμε την ίδια άποψη, δεν θα ήμασταν εδώ. Κατά δεύτερον, εάν θα παίζω ρεπορτάζ που αφορά βιασμό, πες μου πώς μπορώ να αποφύγω τη λέξη βιασμό;»

Ο κ. Κυρμίτσης εξήγησε ξανά πως δεν είναι αποκλειστικά η χρήση των συγκεκριμένων λέξεων που ενόχλησαν, αλλά η προσέγγιση του όλου θέματος.

Ο κ. Τσάρκατζης επέμεινε ότι οι λέξεις που βρίσκονται με έντονο μαύρο χρώμα στο κατηγορητήριο είναι αυτά που ενόχλησαν περισσότερο την Αρχή. Αυτά ωστόσο είπε, αφορούν στα ποινικά αδικήματα και ήταν αδύνατο να μην γίνει η αναφορά. Παραδέχτηκε όμως ότι οι επιπλέον λεπτομέρειες πρέπει να αποφεύγονται.

Στο σημείο αυτό η Πρόεδρος της Αρχής ενημέρωσε τους εκπροσώπους του Ρ.Ι.Κ. ότι θα λάβει υπόψη και θα αξιολογήσει τις πιο πάνω θέσεις του.

Επιπροσθέτως όλων όσων εξέφρασε η Αρχή κατά την πιο πάνω διαδικασία, σημειώνονται τα ακόλουθα - προς επιπλέον επεξήγηση και διασαφήνιση των θέσεων της Αρχής και ως απάντηση σε σημεία που ενδεχομένως δεν διασαφηνίστηκαν:

Έχει καταστεί σαφές από όλα τα πιο πάνω όπως επεξηγήθηκαν εκ μέρους της Αρχής, ότι υπήρχε ο τρόπος να ενημερωθεί το κοινό για το θέμα, αλλά παράλληλα να προστατευτούν οι ανήλικοι. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με την αποφυγή λεπτομερειών που παραπέμπουν σε σκληρές εικόνες και πράξεις και λεπτομερειών που αφορούν σε προσωπικά δεδομένα του θύματος καθώς και της κατηγορούμενης κατά το χρόνο μετάδοσης του ρεπορτάζ. Ωστόσο το P.I.K. επέλεξε να αγνοήσει αυτό τον τρόπο, παραβιάζοντας τη σχετική Νομοθεσία. Η ενημέρωση του κοινού αναφορικά με το θέμα λοιπόν, μπορούσε να επιτευχθεί χωρίς τη χρήση των πιο πάνω λεπτομερειών - στην έκταση που χρησιμοποιήθηκαν - αφού η έκταση και οι λεπτομέρειες αυτές σε καμία περίπτωση δεν ήταν απαραίτητα στοιχεία και δεν συντελούσαν ουσιαστικά στην ενημέρωση του κοινού. Επιπρόσθετα το P.I.K. έχει το μηχανισμό να ενημερώνει εκ των προτέρων το κοινό για τη μετάδοση τόσο σκληρών θεμάτων, ωστόσο επέλεξε να τον αγνοήσει. Η χρήση προειδοποίησης ωστόσο, ξεκαθαρίζεται εκ νέου ότι δεν αποτελεί από μόνη της στοιχείο απαλλαγής. Η προειδοποίηση για να έχει σημασία, θα πρέπει να συνοδεύεται με την ανάλογη ευαισθητοποιημένη προσέγγιση κατά τη μετάδοση τέτοιων ειδήσεων, ειδικά όταν αυτά μεταδίδονται σε χρόνο όπου ενδεχομένως παρακολουθούν ανήλικοι.

Σε ό,τι αφορά στον προφορικό καθώς και στον γραπτό ισχυρισμό του P.I.K. πως «το ρεπορτάζ ήταν ζωντανό κάτι που δεικνύει τη δυσκολία στο να ελεγχθεί απόλυτα το τί θα ειπωθεί και τί θα μεταδοθεί στο δελτίο» (τελος παρ. 2 της γραπτής αγόρευσής του ημερομ. 23.9.21), σε συνδυασμό με τους προφορικούς ισχυρισμούς του κου. Χατζηπαναγή ότι ο ανταποκριτής είχε μεγάλη εμπειρία και συνεπώς «εμπιστευόμαστε ότι επρόκειτο να κινηθεί σε λογικά πλαίσια, στο συγκεκριμένο.», η Αρχή σημειώνει τα ακόλουθα:

Οτιδήποτε μεταδίδεται από το P.I.K., είτε πρόκειται για οπτικογραφημένο πρόγραμμα, είτε «ζωντανό», πρέπει να είναι σύμφωνο με τον περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμο Κεφ.300 Α (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Ο κάθε αδειούχος οργανισμός όπως και το P.I.K. έχουν την **απόλυτη συντακτική** ευθύνη για οτιδήποτε μεταδίδεται από αυτό είτε πρόκειται για ζωντανή μετάδοση, είτε όχι. Ο ισχυρισμός ότι το P.I.K. δεν μπορούσε να ελέγξει από πριν τί θα ειπωθεί και τί θα μεταδοθεί, δεν αποτελεί καμία απολύτως δικαιολογία. Είναι ευθύνη του P.I.K να γνωρίζει και σε περίπτωση που αυτό δεν είναι δυνατό, εάν διαπιστώνει ότι η όποια ζωντανή μετάδοση ενδέχεται να περιέχει στοιχεία τέτοια που πιθανόν να παραβιάζουν τον πιο πάνω Νόμο, τότε να αντιδρά άμεσα παρεμβαίνοντας. Η εμπειρία του όποιου δημοσιογράφου και ανταποκριτή είναι σεβαστή και αδιαμφισβήτητη, αυτή

ωστόσο δεν αποτελεί άλλοθι ούτε και σημαίνει ότι οι εμπειρότεροι δεν υποπίπτουν σε λάθη ή υπερβολές.

Το Ρ.Ι.Κ. μέσω της γραπτής αγόρευσης του δικηγόρου του (σελ. 2. παρ.2) κάνει αναφορά στην παρέλευση ενός έτους από τότε που μεταδόθηκε η επίδικη είδηση, ισχυριζόμενο ότι αυτό αποτελεί μετριαστικό παράγοντα σε ό,τι αφορά στην ποινή.

Αναφορικά με τον πιο πάνω ισχυρισμό, η Αρχή επισημαίνει ότι εξετάζει υποθέσεις και επιβάλλει διοικητικές κυρώσεις ακολουθώντας τις διαδικασίες, όπως αυτές καθορίζονται από τη νομοθεσία της. Ταυτόχρονα ως διοικητικό όργανο οφείλει να συμμορφώνεται προς τις πρόνοιες του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου 158 (Ι) και την υπάρχουσα νομολογία του Ανωτάτου και Διοικητικού Δικαστηρίου σε πλείστα όσα θέματα, όπως σύνθεσης και λήψης αποφάσεων κατά τα διάφορα στάδια της ενώπιον της διαδικασίας.

Το διοικητικό όργανο πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 10 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, να ασκεί την αρμοδιότητά του μέσα σε εύλογο χρόνο. Ο εύλογος χρόνος δεν είναι έννοια αμιγώς χρονολογική. Ο καθορισμός του εύλογου χρόνου, σύμφωνα πάντα με το άρθρο 10 του εν λόγω Νόμου, **εξαρτάται από τις εκάστοτε ειδικές συνθήκες**. Στην προκειμένη περίπτωση υπενθυμίζεται πως οι παραβάσεις έγιναν στις 18.6.20 και η ταυτάριθμη απόφαση ημερομ. 18.11.20 στάληκε στο Ρ.Ι.Κ. στις 29.12.20. Το Ρ.Ι.Κ. με την επιστολή του 31.12.20 (στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'), ενημέρωσε την Αρχή ότι επιθυμεί να υποβάλει τις θέσεις του προφορικώς και συνεπώς η Αρχή ως όφειλε, έπρεπε να το καλέσει σε σχετική συνεδρία της. **Οι ειδικές συνθήκες της περιόδου αυτής ωστόσο**, τα περιοριστικά δηλ. μέτρα που επιβάλλονταν σε όλους τους τομείς (κοινωνικούς και επαγγελματικούς) μέσω των διαταγμάτων του Υπουργού Υγείας εξαιτίας της πανδημίας του κορωνοϊού, δεν επέτρεπαν στην Αρχή να προχωρεί σε συνεδρίες με την πρόσκληση των οργανισμών και εκπροσώπων τους, για πολύ μεγάλο διάστημα.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, ως επίσης και το μεγάλο αριθμό υποθέσεων που η Αρχή καλείται να εξετάσει αυτεπάγγελτα ή κατόπιν παραπόνων του κοινού, το διαρρέυσαν διάστημα από τη διάπραξη των επιδίκων παραβάσεων μέχρι την τελική απόφαση της Αρχής είναι το ευλόγως και δικαιολογημένα αναγκαίο.

Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, η Αρχή δεν κάνει δεκτό τον ισχυρισμό περί διαρρέυσαντος μεγάλου χρονικού διαστήματος.

Ενόψει των ανωτέρω η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, αφού έλαβε υπόψη της όλα τα ενώπιόν της στοιχεία συμπεριλαμβανομένων των προφορικών και

γραπτών θέσεων του Ρ.Ι.Κ. και τη φύση και τη βαρύτητα της παράβασης, αποφασίζει όπως επιβάλει στο Ρ.Ι.Κ. κύρωση ως ακολούθως:

Για την παράβαση του άρθρου 19(5)(α) του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300 Α (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα), που έγινε στις 18.6.2020, επιβάλει διοικητικό πρόστιμο €1.500.

Το Ρ.Ι.Κ. καλείται να εμβάσει προς την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου το διοικητικό πρόστιμο των €1.500 που του έχει επιβληθεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση σ' αυτόν της παρούσας απόφασης.

(ΡΟΝΑ ΠΙΕΤΡΗ ΚΑΣΑΛΙΗ)

Πρόεδρος
Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου.

Χ.Π.

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	A
-Σελ.	1

ΓΔ.17Γ/2020

31 Δεκεμβρίου 2020

κ. Νεόφυτο Επαμεινώνδα
Διευθυντή Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου
Λευκωσία
Φαξ: 22512473
crtauthority@crt.a.org.cy

Αγαπητέ κύριε Επαμεινώνδα,

Υπόθεση αρ. 53/2020(68)

Αναφέρομαι στην επιστολή σας ημερομηνίας 29 Δεκεμβρίου 2020 σε σχέση με το πιο πάνω θέμα και σας ενημερώνω ότι το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου επιθυμεί να υποβάλει προσωπικώς τις εξηγήσεις, παραστάσεις και θέσεις του και παρακαλώ όπως μας ενημερώσετε αναλόγως.

Με εκτίμηση,

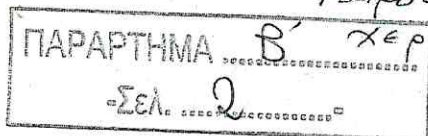
Γρηγόρης Μαλιώτης
Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής

ΑΡΧΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ
ΚΥΠΡΟΥ

ΛΗΦΘΗΚΕ ΣΤΙΣ: 4/1/2021

- ☐ Υποβολή έκθεσης / απόψεις
- ☐ Προωθήσατε
- ☐ Φάκελος στο γραφείο μου
- ☐ Να μιλήσω με
- ☒ Αφού δα λαμβάνω ΧΠ

Ημερ. 4/1/2021

Christos Patsalides L.L.C.
Advocates & Legal Consultants

ΑΓΟΡΕΥΣΗ ΓΙΑ ΣΚΟΠΟΥΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΚΥΡΩΣΗΣ

Προς πρόεδρο και μέλη της Αρχής
Ραδιοτηλεόρασης

Θέμα: Αρ. Υπόθεσης 53/2020 (68)

Λευκωσία, 23 Σεπτεμβρίου 2021

Ενεργώντας εκ μέρους των πελατών μας το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου, παρακαλώ όπως λάβετε υπόψη τα πιο κάτω για σκοπούς επιβολής διοικητικής κύρωσης:-

Καταρχήν δεν υπήρχε οποιαδήποτε πρόθεση από μέρους του ΡΙΚ, για παράβαση της συγκεκριμένης διάταξης του Νόμου, ήτοι του άρθρου 19(5)(α). Δεν επρόκειτο δηλαδή για πρόγραμμα εις το οποίο θα μπορούσε και/ή είχε την ευχέρεια εκ των προτέρων το ΡΙΚ να διασφαλίσει με ακρίβεια τι θα ειπωθεί από τον δημοσιογράφο κατά το ρεπορτάζ και ότι αυτό που θα ειπωθεί με τον τρόπο που θα ειπωθεί δεν ενδέχεται να βλάψει τη σωματική και/ή πνευματική ακεραιότητα των ανηλίκων. Να υπογραμμίσω ότι το ρεπορτάζ ήταν ζωντανό, κάτι που δεικνύει τη δυσκολία στο να ελεγχθεί απόλυτα το τι θα ειπωθεί και τι θα μεταδοθεί στο δελτίο ειδήσεων.

Στη προκείμενη περίπτωση, αυτό που ενόχλησε, όπως φαίνεται και από την απόφαση της Αρχής, ήταν η θεματολογία του ρεπορτάζ. Όμως η συγκεκριμένη είδηση που καλύφθηκε από το ΡΙΚ, αποτελούσε κατά τον χρόνο μετάδοσης της, μια σημαντική είδηση, που το ΡΙΚ όφειλε να μεταδώσει. Γίνεται αντιληπτό ότι ένεκα της θεματολογίας της συγκεκριμένης είδησης, οι επιλογές του ΡΙΚ ήταν να μην μεταδώσει την είδηση καθόλου ή να την μεταδώσει, ως έπραξε, και να είναι σήμερα ενώπιόν σας με αυτές τις κατηγορίες. Είναι πολύ σημαντικό κατά την άποψη μου, ότι η γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε από το δημοσιογράφο, λαμβανομένου υπόψη και της θεματολογίας, ήταν πολύ

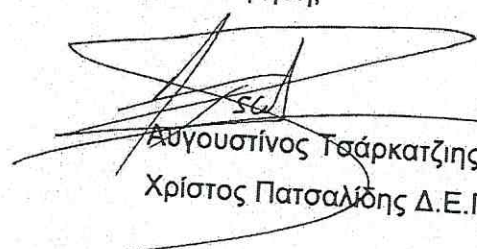
προσεκτική στο να μην μεταδοθούν εκφράσεις που θα μπορούσαν να ενοχλήσουν.

Περαιτέρω, παρακαλώ όπως λάβετε υπόψη το γεγονός ότι έχει παρέλθει ένα έτος από τότε που μεταδόθηκε η επίδικη είδηση. Είναι πάγια νομολογία των Δικαστηρίων μας ότι αποτελεί μετριαστικό παράγοντα η παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος από την διάπραξη κάποιου αδικήματος και του χρόνου επιβολής της τιμωρίας. Στην υπόθεση **Αντώνης Βασιλείου ν. Δημοκρατίας Ποινική Έφεση αρ.6937**, το Ανώτατο Δικαστήριο τόνισε τα εξής: «Η αποτίμηση κατά το πέρας της διαδικασίας της καθυστέρησης ως παράγοντα ελαφρυντικού της ποινής τείνει να μετριάσει την απόσταση που δημιουργείται, ως προς το άτομο του παραβάτη, μεταξύ του χρόνου που διαπράττεται το αδίκημα και του χρόνου τιμωρίας του».

Το ΡΙΚ όπως πολύ καλά γνωρίζετε είναι πολύ προσεκτικό στο τι μεταδίδει από τους δέκτες του και λαμβάνει πολύ σοβαρά υπόψη τις παρατηρήσεις και υποδείξεις της Αρχής.

Το ΡΙΚ διαβεβαιώνει την Αρχή ότι δεν θα επαναληφθεί η μετάδοση τέτοιων ειδήσεων, παραμένει προσηλωμένο στη συμμόρφωση του με τη σχετική νομοθεσία και ζητά όπως του επιβληθεί η κατώτερη δυνατόν ποινή. Ο σταθμός προβαίνει στην παρούσα δήλωση, άνευ βλάβης των δικαιωμάτων του για τυχόν καταχώρησης προσφυγής εις το Διοικητικό Δικαστήριο.

Με εκτίμηση,

Αυγουστίνος Γαάρκατζης
Χρίστος Πατσαλίδης Δ.Ε.Π.Ε

ΑΡΧΗ ΠΑΤΗΣΙΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	
ΚΥΠΡΟΥ	
ΑΝΦΘΗΚΕ ΣΤΙΣ 6/10/21	
☐	Προβολή έκθεσης
☐	Προώθηση
☐	Φακέλος στα γραφεία
☐	Νο μητρώο
☒	Δελτίο λήξης
6/10/21	